

OSOBNOSŤ A VZDELÁVANIE PÔRODNEJ ASISTENTKY

¹Galdunová, H., ¹Eliašová, A., ²Pažinková, M.

¹Katedra pôrodnej asistencie,

²Fakulta zdravotníctva Prešovskej univerzity v Prešove
FNsP J.A.Reimana v Prešove

Súhrn

Hlavnou témou príspevku je vzdelávanie pôrodných asistentiek v zmysle kritérií a smerníc Európskej únie. Predkladáme kompetencie pôrodnej asistentky, ktoré upravuje zákon č. 528/2004 Z.z. a osobnostné predpoklady pre výkon povolania pôrodná asistentka.

Kľúčové slová: Pôrodná asistentka. Vzdelávanie. Kompetencie. Osobnosť. Odborné vedomosti. Interpersonálne vzťahy.

Abstract

The main aim of the paper is presented information about education of midwives through criteria and directives of European Union. Authors presented competences of midwife according law no. 528/2004, and personal characteristics for profession of midwife.

Key words: Midwife. Education. Competences. Personality. Skills. Interpersonal relationship.

Prvýkrát sa sestrám a pôrodným asistentkám vytvoril priestor využiť svoj potenciál na 1. európskej konferencii SZO o ošetrovatelstve, ktorá sa konala vo Viedni v roku 1988. Zúčastnilo sa na nej všetkých tridsaťdva vtedajších členských štátov európskeho regiónu Svetovej zdravotníckej organizácie (SZO). Na tejto konferencii boli vtedy prijaté odporúčania pre sestry a pôrodné asistentky, ktoré sa zamerali hlavne na inováciu služieb so smerovaním ku zdraviu ako ku chorobe, reštrukturalizáciu, reorientáciu a posilnenie vzdelania sestier a pôrodných asistentiek, zväčšovanie ich autonómie, riadenie ľudských zdrojov, profesionálneho rozvoja.

Následne sa v novembri 1998 konala medzinárodná konferencia na tému "Nech sa pôrod znova narodí", ktorú usporiadala Česká asociácia pôrodných asistentiek v spolupráci s ICM a Holandskou kráľovskou asociáciou pôrodných asistentiek. Z odporúčaní vyplývalo, že sa vzdelávanie pôrodných asistentiek má realizovať podľa Kódexu zásadných právomocí (vydala SZO). Má mať univerzitnú formu štúdia, vzhľadom na meniace sa kompetencie pôrodných asistentiek v jednotlivých európskych krajinách bude možné túto úlohu splniť skvalitnením základného a ďalšieho vzdelávania pôrodných asistentiek. Sekcia ženských sestier pri SK SZP sa s programom a úlohami ICM stotožnila a nadviazala spoluprácu s Českou asociáciou pôrodných asistentiek.

Vo všeobecnosti je známe, že vzdelanie pôrodných asistentiek je v krajinách Európy rôzne. V súvislosti s rozvojom moderného ošetrovatelstva a pôrodnej asistencie a odstránením značnej rozdielnosti kvality vzdelania sestier a pôrodných asistentiek, zaslal Regionálny úrad SZO pre Európu všetkým národným sesterským združeniam v Európe koncepciu vzdelávacej stratégie

v Európskom regióne SZO. V stratégii zdôrazňuje nevyhnutnosť ponímať toto vzdelávanie ako prvý krok na ceste k celoživotnému vzdelávaniu, ako reakciu na vývoj praxe a vedeckých poznatkov. Podľa medzinárodnej konfederácie pôrodných asistentiek sa pôrodnou asistentkou môže stať ten, kto bol riadne prijatý do vzdelávacieho programu pre pôrodné asistentky, uznávaného v krajine, kde je uskutočňovaný. Ukončil všetky predpísané kurzy (predmety) a dosiahol požadovanú potrebnú kvalifikáciu, pre výkon práce pôrodnej asistentky.

Pôrodná asistentka musí byť schopná poskytnúť potrebný dohľad, starostlivosť a radu ženám počas tehotenstva, pôrodu, v popôrodnom období a starať sa o novorodenca. Táto starostlivosť zahŕňa preventívne opatrenia, záchyt abnormálnych podmienok v súvislosti s matkou či dieťaťom. Pracuje v oblasti poradenskej a zdravotnej výchovy, s ohľadom na ženu, rodinu a celú spoločnosť. Aktívne sa podieľa na predpôrodnej príprave, príprave k plánovanému rodičovstvu a starostlivosti o dieťa. Je spôsobilá pracovať na oddeleniach nemocníc, klinikách, zdravotníckych strediskách, v domácich podmienkach alebo v iných zariadeniach. (Sopková, 2006)

V poslednom období sa kladie zvýšený dôraz na aktivitu a samostatnosť pôrodnej asistentky v oblasti primárnej prevencie.

Medzi základné vlastnosti pôrodnej asistentky patria odborná spôsobilosť, pohotovosť v myslení a konaní, kladné charakterové vlastnosti a duševná zrelosť, telesná zdatnosť (napr. na pôrodnej sále musí zvládnuť často náročnú situáciu pri pôrode), diskretnosť, zachovanie povinnej mlčanlivosti.

Medzi vlastnosti pôrodnej asistentky patrí aj schopnosť vytvárať pozitívne interpersonálne vzťahy na pracovisku, priaznivo vplyvajúce na celkový zdravotný stav chorých žien, žien po pôrode a rizikovo tehotných.

Podľa Glasu (1998) sa v súčasnej príprave na povolanie pôrodnej asistentky kladie veľký dôraz na získanie odborných vedomostí a zručností, no za rovnako dôležité by sa malo pokladať aj rozvíjanie ostatných schopností a predpokladov pre vykonávanie zdravotníckeho povolania.

Rozhodnutie pre povolanie pôrodnej asistentky má vychádzať z vnútorného presvedčenia mladého človeka, pričom je dôležitý jeho postoj k sebe samému (sebaúcta) i k druhým. "Vo svojom povolaní chcem zveľaďovať svoje prirodzené schopnosti a danosti a nadobúdať nové, spolu s vedomosťami a profesionálnymi zručnosťami - pre svoj osobný rozvoj a naplnenie, ale aj pre dobro a prospech druhých, pre dobro spoločnosti". (Glas a kol., 1998)

Rozhodnúť sa pre určité povolanie s úmyslom patriť ku kvalite, nielen ku "kvantite", je správne a zodpovedné, aj keď to nie je vždy ľahké. Najmä v ošetrovatelstvom povolaní si jeho kvalitné vykonávanie vyžaduje trvalé kontinuálne odborné a etické vzdelávanie aj po skončení štúdia a nástupe do praxe.

Mnohí študenti vstupujú do ošetrovatelstva s orientáciou na služby, o ktorých predpokladajú, že nimi budú pomáhať uzdravovať chorých. Koncepcia profesionálneho vzdelávania sestier a pôrodných asistentiek by mala podľa Hinshawovej (Kozierová, 1995) definovať klientov

pacientov v termínoch zdravia a jeho zvelačovania či udržiavania.

Chápať vzťah medzi sestrou a pacientmi ako terapeutický a analytický proces.

Učiť sa technickému majstrovstvu procedúr a ovládnutiu nástrojov.

Využívať informácie a poznatky pre blaho pacienta.

Prijať zodpovednosť za rozhodnutia týkajúce sa starostlivosti o pacienta.

Európska únia zaradila profesiu pôrodnej asistentky medzi regulované povolania, so stanovenými štandardizovanými študijnými programami.

Simočková (2005) udáva, že profesia pôrodnej asistentky, podobne ako profesia sestry, sa v rámci Európskej únie uznáva automaticky po predložení dokladov o ukončení 1. stupňa vysokoškolského štúdia (Bc). Tento rozsah študijných programov bol zakomponovaný aj do vyhlášky č. 528/2004, ktorá vstúpila do platnosti 15. októbra 2004, kde sú jasne definované kompetencie pre odbor pôrodná asistancia na Slovensku.

Rozdiel bol donedávna v rozsahu kompetencií. Prijatím vyhlášky č. 528/2004, ktorá vstúpila do platnosti 15. októbra 2004, boli dané jasné kompetencie pre odbor pôrodnej asistencie na Slovensku.

Literatúra

1. ANDRAŠČÍKOVÁ, Š., ELIAŠOVÁ, A., DERŇÁROVÁ, L. 2006. Vzdelávanie zdravotníckych pracovníkov vo vybraných odboroch v Slovenskej republike: In *Cesta k profesionálnému ošetrovatelstvu*. Sborník Príspevku I.Slezské konferencie ošetrovatelství s mezinárodní účastí. Opava, s.10-11.
2. GLASA, J., ŠOLTÉS, L., a KOL. *Ošetrovateľská etika* 1. Martin: Osveta, 1998, 212s.
3. KOZIEROVÁ, B., ERBANOVA, G., OLIVIEROVÁ, R. *Ošetrovateľstvo*. Martin: Osveta, 1995, 1457s.
4. SCHLOSSEROVÁ, A., GALDUNOVÁ, H., CENTEKOVÁ, E., KVAŠŇÁKOVÁ, D. Nová orientácia vzdelávania pôrodných asistentiek. In : *Molisa*. PU FZ a FNŠP Prešov 2005.
5. SIMOČKOVÁ, V. Miesto pôrodnej asistencie v systéme zdravotnej starostlivosti. In : *Ošetrovateľstvo a pôrodná asistancia*. 2007, roč.5., č.1, s. 4.
6. SLOVENSKÁ KOMORA SESTIER A pôrodných asistentiek. *Súbor dokumentov svetovej zdravotníckej organizácie pre sestry a pôrodné asistentky* (1). Bratislava: NOI, 2003. 202 s.
7. SOPKOVÁ, A. Osobnosť pôrodnej asistentky. Bakaárska práca. PU v Prešove, FZ, 2006, 77 s.